

בהמה המקשה

פרק רביעי

חולין

עה ע"א

ענה לו ריש לקיש: מדובר כאן בשחיטה יבישתא (יבשה). שלא יצא בה דם, שגם האם שנשחטה לא הוכשרה לקבל טומאה. והוא שלא כדעת רבי שמעון האומר שהשחיטה לבדה מכשירה. ושואלים: מאן תנא (מיהו התנא) שכשיטתו שנו כברייתא: עבר בן פקועה בנהר – הוכשר, הלך לבית הקברות – נטמא,

למרות שהוא חי? אמר רבי יוחנן: שיטת

רבי יוסי הגלילי היא, דתניא (ששנויה ברייתא). רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי: בן פקועה מטמא טומאת אוכלים, כלומר מקבל טומאה כאוכל, וצריך הכשר משקה כדי לקבל טומאה. וחכמים אומרים: אינו מטמא טומאת אוכלין, מפני שהוא חי, וכל שהוא חי – אינו מטמא טומאת אוכלין, למרות שהוא מותר באכילה.

ומעירים: ואזדא (והלך) רבי יוחנן לטעמיה (לשיטתו). שאמר רבי יוחנן: רבי יוסי הגלילי ובית שמאי אמרו דבר אחד כלומר, הלכו בשיטה אחת, שכל שאינו טעון שחיטה להתירו – מיטמא טומאת אוכלים; רבי יוסי הגלילי – הא דאמרן (זו שאמרנו) בענין בן פקועה; בית שמאי – דתנן (ששנינו במשנה): דגים, מאימתי מקבלין טומאה כאוכלים? בית שמאי אומרים: משיצודו, שבכך הם עומדים לאכילה, שהרי אינם צריכים שחיטה להתירם. ובית הלל אומרים: משימותו. רבי עקיבא אומר: משעה שאין יכולין לחיות עוד. ושואלים: מאי בינייהו (מה ההבדל ביניהם) בין ר' עקיבא ובית הלל? אמר רבי יוחנן: דג מקרטע (מפרפר) איכא בינייהו (יש ביניהם), שאינו יכול לחיות עוד, שלדעת ר' עקיבא מיטמא, ולדעת בית הלל אינו מיטמא עד שימות לגמרי. ובענין זה בעי (שאל) רב חסדא: אם נולדו בדגים סימני טרפה, כגון נקב בבני המעים, שעושה טריפה בבהמה (לעיל מב,א), מהו? האם הם מיטמאים בטומאת אוכלים, כאלו היו מתים, או האם דינם כחיים? ואומרים: תיבעי למאן דאמר (תישאל השאלה

לדעת מי שאומר) טרפה שאסרה התורה – חיה, אינה עומדת למות כתוצאה מכך. ותיבעי למאן דאמר (ותישאל לדעת מי שאומר) טרפה אינה חיה, אלא עומדת למות מחמת אותה לקות שיש בה. ומפרטים: תיבעי למאן דאמר (תישאל לדעת מי שאומר) טרפה חיה; בהמה הוא שאינה עומדת למות כתוצאה מכך, מפני דנפישא (שמרובה) חיותה, אבל דגים דלא נפישא חיותיהו (שאינן חיותם מרובה) – לא, ואם יש בהם סימני טריפה, הריהם עומדים למות. או דילמא (שנא), אפילו למאן דאמר (לדעת מי שאומר) טרפה אינה חיה, הני מילי (דברים אלה אמורים) בבהמה, שיש במינה שחיטה, וכיון שאינה ראויה לשחיטה – רואים אותה כמתה, אבל דגים שאין במינן שחיטה – לא, וגם אם יש בהם סימני טריפה

– אין זה מחשיב אותם כמתים? שאלה זו לא נפתרה, ונשארה בתיקו (תעמוד).

א ושבים לדין עובר הנמצא במעי בהמה שנשחטה, שלדעת חכמים הסבורים שהותר בשחיטתה – אינו נחשב כבהמה לעצמו, ולכן חלבו מותר. ונשאלה השאלה: בהמה שהטילה נפל, מה דין חלבו? רבי יוחנן אמר: חלבו נידון כחלב בהמה, וחייב כרת על אכילתו. ורבי שמעון בן לקיש אמר: אינו נחשב כבהמה, אסור, ולכן דין חלבו כדין חלב חיה, שאין בה איסור חלב. ומסבירים, רבי יוחנן אמר: חלבו כחלב בהמה, משום שלדעתו אוריא גרים (האורז גורם).

עיינים

אמר ר' יוחנן ר' יוסי הגלילי היא רשיי הסביר כי עיקר ההדגשה בדברי ר' יוחנן היא, שהשאלה האם בן פקועה מיטמא טומאת אוכלים אינה תלויה במחלוקת ר' מאיר וחכמים במשנתנו, האם הוא טעון שחיטה או לא. ואין לומר כי לדעת חכמים הסבורים ששחיטת אמו מטהרתו, דינו כבשר העומד לאכילה (יבישר בדיוקלא?), ולכן הוא מטמא טומאת אוכלים. אלא גם לשיטתם, כל עוד הוא חי – אינו מוכשר לקבל טומאה, וכדעת חכמים החולקים על ר' יוסי הגלילי. ואזדא ר' יוחנן לטעמיה וכו' כלומר, מכאן מוכח שלדעת ר' יוחנן, טעמם של חכמים החולקים על ר' יוסי הגלילי אינו מפני שהם סבורים כר' מאיר במשנתנו, שכן פקועה טעון שחיטה (שלבאורה כך היה ניתן להבין את דבריהם "מפני שאינו חי"), שאם היו סבורים כן – גם הם היו סבורים שדגים מקבלים טומאת אוכלים משעה שניצודו, שהרי אינם טעונים שחיטה כדי להתירם, כבית שמאי. ואילו ר' יוחנן אמר שר' יוסי הגלילי ובית שמאי אמרו דבר אחד, ומשמע שחכמים אחרים אינם סבורים כן (רשיי).

בית שמאי אומרים משיצודו והוא על פי מה שנאמר: "הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגו הים יאסף להם" (במדבר יא. כב), שלעומת צאן ובקר שנאמרה בהם שחיטה, בדגים נאמרה לשון אסיפה, ואינם צריכים שחיטה ומדברי הרמב"ם, כמו מדברי רב סעדיה גאון, משמע כי אסיפה זו היא עצמה פעולה מקבילה לשחיטה, והיא המתירה את הדגים באכילה (וראה בענין זה לעיל כז,ב).

מאי בינייהו וכו' דג מקרטע איכא בינייהו רבינו גרשום פירש: מה בין בית הלל לר' עקיבא, שלדעת ר' עקיבא דג מפרפר מחוץ למים מקבל טומאה, שהרי אינו עתיד לחיות, ולדעת בית הלל אינו מקבל טומאה עד שימות ממש. וכן נראה מרשיי, שהסביר שמדובר בדג שיש בו מקום יבש כגודל סלע (מטבע) בין סנפיריו, ושוב אינו יכול לחיות (על פי שבת קז,ב). אבל בתוס' טענו כי דבר זה מובן מאליו, ולא היה צריך לשאול "מאי בינייהו". אלא השאלה היא: מה בין דעת בית שמאי לדעת ר' עקיבא, שהרי משעה שהדג ניצוד והוצא מחוץ למים (כדעת בית שמאי) הריהו עומד למות (כדעת ר' עקיבא). ועל כך השיבו כי מדובר בדג שמדלג ומקפץ בחוק (שהיא משמעות "מקרטע"), שדג כזה, אם יחזירוהו למים – יחיה, ולכן לדעת ר' עקיבא אינו מקבל טומאה (וראה תורת חיים שהביא סיעו לפירוש זה).

נולדו בדגים סימני טרפה וכו' לדברי רשיי, נשאלת שאלה זו לר' עקיבא, האומר כי משעה שאינם יכולין לחיות דינם כמתים, ולכן יש לשאול מה דין סימני טריפה, האם גם הם עושים את הדג למת, שהרי אינו עתיד לחיות. או שמא, גם אם טריפה מוגדרת כמי שאינה עתידה לחיות, יש לומר שסימני טריפה אינם שייכים כלל בדגים. אבל לדברי בית הלל, שגם דג מפרפר אינו מקבל טומאה עד שימות ממש – כל שכן שאינו מקבל טומאה אם יש בו רק סימני טריפה (הגהות מלוא הרועים). אבל מדברי הרמב"ם עולה שהספק הוא לדעת בית הלל, האומרים שדגים אינם מקבלים טומאה עד שימותו ממש. שגם לשיטתם יש להסתפק, שמא כיון שאירע בהם דבר הגורם למיתיה – הריהם נחשבים כמתים לענין קבלת טומאת אוכלים, למרות שלא מתו לגמרי,

מסורת הש"ס

- ראה חולין לג,א.
- תוספתא חולין פ"ד ו.
- עוקצין פ"ג מ"ח.

ד. ראה זבחים טז,ב. חולין מב,א. נו,ב. קמ"א. תמורה יא,ב. בכורות ג"א. נדה כד"א. ירושלמי נזיר פ"ו ה"א. תוי"כ ויקרא יא, ד. שם יד, טו. יז, יא. ילקי"ש תורה ר"ז. תקד. תקלו (כל הענין). תקלו. תרעו. תרפט.

גרסות

הלך לבית הקברות נטמא בחלק מכתמי: הלך בבית הקברות נטמא.

מקרטע יש בכת"י: המתקרטע ויש: המקורטע.

בהמה דיש במינה שחיטה... דגים דאין במינן שחיטה בכת"ימ ועוד: בהמה שיש במינה טריפה... דגים דאין במינן טריפה ובדומה לכך ברשיי.

הטילה נפל בכת"ימ ועוד: איתמר הטילה נפל.

חלבו כחלב בהמה... חלבו כחלב חיה יש בכת"י: חלבו כחלב בהמה וחייבין עליו כרת... חלבו כחלב חיה ואין חייבין עליו כרת אבל איסורא איכא.

בשחיטה יבישתא – עסקינן, שלא יצא ממנה דם, שאף אמו לא הוכשרה. ולהאי תנא שחיטה צלא דם לא מכשרה, ודלא כרבי שמעון. מאן תנא – דמטמי ליה אף על פי שהוא חי. מטמא טומאת אוכלין – בן פקועה, ואפילו חי, אס נגע בטומאה. וצריך הכשר – דמרי גופי וניהו. אלמא לרבי יוסי הגלילי מטמא מחיים. וכרצנן דמתניתין לא אוקמה, ונימא לדידהו ככשרא צדיקולא דמיא. דקסבר רבי יוחנן: אפילו רצנן דפליגי אדרכי יוסי הגלילי בטומאה, כצירא להו כרצנן דמתניתין בשחיטה, ואפילו הכי לא מטמא מפני שהוא חי, ולאו צפונגתא דרבי מאיר ורצנן דמתניתין קמיפלגי. ואזדא רבי יוחנן לטעמיה –

מדקאמר רבי יוחנן: רבי יוסי הגלילי וצית שמאי המטמאין דגיס ממיס אמרו דבר אחד, שמע מינה: רצנן דמתהרי צנן פקועה – לאו משום דצירא להו דטעון שחיטה כרבי מאיר. דאי טעמייהו מלוים דטעון שחיטה הוא, אינהו נמי בדגים דלאו טעונין שחיטה מודו דמטמו כצית שמא, והכי משמע דרבי יוסי הגלילי וצית שמאי חדא? משיצודו – דכיון דאין טעונין שחיטה – הכי הן כמתים. מקרטע – מפרפר, ויגון שיצט צו כסלע וצין סנפיריו, דמו לא חי, כדאמרינן נמסכת שזט (קז,ג). נולדו בדגים סימני טרפה – כגון ניקצו מעיין, לרבי עקיבא. מהו – שיטמא. אבל דגים דאין במינן – טרפות, לא היו טרפות לגבייהו כמיטה. הטילה נפל – נהמה המפלת. חלבו כחלב בהמה – ככרת. כחלב חיה – ואין זו אלף איסור נגלה, שאין שחיטתו מטהרתו, אצל חלבו ככשרו. אוריא גרים – לשיייה צהמה, וכיון דנולד מימסר. ואפילו לרבי יהודה דאמר לעיל (חולין עד,ג) חלבו מותר – התם הוא דלא יצא לאורי.

תוספות

מאי בינייהו דג מקרטע – לאו בין רבי

עקיבא ובית הלל קא בעי, דמחוקתו מפורש בהדיא, דלבית הלל

דוקא משימותו. אלא בין בית שמאי לרבי עקיבא קאמר, דתריייהו מחיים מטמו. ומפרש דאיכא בינייהו דג מקרטע, פירוש: שקופץ ומדלג בחוזק, דלבית שמאי טמא, ולרבי עקיבא טהור, כיון דאם זורקו במים הוא יכול לחיות. ו"מקרטעי" לשון כח וחיות גדול, כמו שהביא בערוך, מדאמר בילמדנו בפרשת בהעלותך: וכיון שהוא יוצא ורואה את הנר – מיד הוא מתחיל שמח ועומד ומקרטע לפניו. "תדוך דאבה" (איוב מא) מתרגמינן: קדמ-ייה מקרטע.

רבי יוחנן אמר חלבו כחלב בהמה – והא דשרי רבי יהודה לעיל חלבו של בן תשעה חי – הי – חלבו מילי לאחר שחיטה, דניתר בשחיטת אמו.

פני שנימני רבינו גרשום, שחיטה ופירוש

– אין זה מחשיב אותם כמתים? שאלה זו לא נפתרה, ונשארה בתיקו (תעמוד).

א ושבים לדין עובר הנמצא במעי בהמה שנשחטה, שהותר בשחיטתה – אינו נחשב כבהמה לעצמו, ולכן חלבו מותר. ונשאלה השאלה: בהמה שהטילה נפל, מה דין חלבו? רבי יוחנן אמר: חלבו נידון כחלב בהמה, וחייב כרת על אכילתו. ורבי שמעון בן לקיש אמר: אינו נחשב כבהמה, אסור, ולכן דין חלבו כדין חלב חיה, שאין בה איסור חלב. ומסבירים, רבי יוחנן אמר: חלבו כחלב בהמה, משום שלדעתו אוריא גרים (האורז גורם).

עיינים

אמר ר' יוחנן ר' יוסי הגלילי היא רשיי הסביר כי עיקר ההדגשה בדברי ר' יוחנן היא, שהשאלה האם בן פקועה מיטמא טומאת אוכלים אינה תלויה במחלוקת ר' מאיר וחכמים במשנתנו, האם הוא טעון שחיטה או לא. ואין לומר כי לדעת חכמים הסבורים ששחיטת אמו מטהרתו, דינו כבשר העומד לאכילה (יבישר בדיוקלא?), ולכן הוא מטמא טומאת אוכלים. אלא גם לשיטתם, כל עוד הוא חי – אינו מוכשר לקבל טומאה, וכדעת חכמים החולקים על ר' יוסי הגלילי. ואזדא ר' יוחנן לטעמיה וכו' כלומר, מכאן מוכח שלדעת ר' יוחנן, טעמם של חכמים החולקים על ר' יוסי הגלילי אינו מפני שהם סבורים כר' מאיר במשנתנו, שכן פקועה טעון שחיטה (שלבאורה כך היה ניתן להבין את דבריהם "מפני שאינו חי"), שאם היו סבורים כן – גם הם היו סבורים שדגים מקבלים טומאת אוכלים משעה שניצודו, שהרי אינם טעונים שחיטה כדי להתירם, כבית שמאי. ואילו ר' יוחנן אמר שר' יוסי הגלילי ובית שמאי אמרו דבר אחד, ומשמע שחכמים אחרים אינם סבורים כן (רשיי).

בית שמאי אומרים משיצודו והוא על פי מה שנאמר: "הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם אם את כל דגו הים יאסף להם" (במדבר יא. כב), שלעומת צאן ובקר שנאמרה בהם שחיטה, בדגים נאמרה לשון אסיפה, ואינם צריכים שחיטה ומדברי הרמב"ם, כמו מדברי רב סעדיה גאון, משמע כי אסיפה זו היא עצמה פעולה מקבילה לשחיטה, והיא המתירה את הדגים באכילה (וראה בענין זה לעיל כז,ב).

מאי בינייהו וכו' דג מקרטע איכא בינייהו רבינו גרשום פירש: מה בין בית הלל לר' עקיבא, שלדעת ר' עקיבא דג מפרפר מחוץ למים מקבל טומאה, שהרי אינו עתיד לחיות, ולדעת בית הלל אינו מקבל טומאה עד שימות ממש. וכן נראה מרשיי, שהסביר שמדובר בדג שיש בו מקום יבש כגודל סלע (מטבע) בין סנפיריו, ושוב אינו יכול לחיות (על פי שבת קז,ב). אבל בתוס' טענו כי דבר זה מובן מאליו, ולא היה צריך לשאול "מאי בינייהו". אלא השאלה היא: מה בין דעת בית שמאי לדעת ר' עקיבא, שהרי משעה שהדג ניצוד והוצא מחוץ למים (כדעת בית שמאי) הריהו עומד למות (כדעת ר' עקיבא). ועל כך השיבו כי מדובר בדג שמדלג ומקפץ בחוק (שהיא משמעות "מקרטע"), שדג כזה, אם יחזירוהו למים – יחיה, ולכן לדעת ר' עקיבא אינו מקבל

טומאה (וראה תורת חיים שהביא סיעו לפירוש זה).

נולדו בדגים סימני טרפה וכו' לדברי רשיי, נשאלת שאלה זו לר' עקיבא, האומר כי משעה שאינם יכולין לחיות דינם כמתים, ולכן יש לשאול מה דין סימני טריפה, האם גם הם עושים את הדג למת, שהרי אינו עתיד לחיות. או שמא, גם אם טריפה מוגדרת כמי שאינה עתידה לחיות, יש לומר שסימני טריפה אינם שייכים כלל בדגים. אבל לדברי בית הלל, שגם דג מפרפר אינו מקבל טומאה עד שימות ממש – כל שכן שאינו מקבל טומאה אם יש בו רק סימני טריפה (הגהות מלוא הרועים). אבל מדברי הרמב"ם עולה שהספק הוא לדעת בית הלל, האומרים שדגים אינם מקבלים טומאה עד שימותו ממש. שגם לשיטתם יש להסתפק, שמא כיון שאירע בהם דבר הגורם למיתיה – הריהם נחשבים כמתים לענין קבלת טומאת אוכלים, למרות שלא מתו לגמרי,

חלבו כחלב חיה חדשים נמי גרמי — דחדשים ואיכא דענין דהושיט ידו כו' חדשים גרמי — וכיון דכלו לו חדשיו — חלבו אסור ומיהו, כי שחטה לאמו — שרי ליה רבי יהודה מ"כל צנהמה תאכלו" [דברים יד]. מה חלב ושתי הכליות כו' — צנורת כהנים שנויה בשלמים: "את כל החלב אשר על הקרבן" [ויקרא ג] — ולא את השליל. יכול לא יהא בעונש ואזהרה, אבל יהא בעמוד והקרבן? כשהוא אומר חלב ושתי הכליות נאשם, שאין תלמוד לומר, דמה שלמים שאין כל מיעוט ענין אליה — הרי הן טעוין חלב ושתי הכליות, אשם שכל מינו טעון אליה — אינו דין שיטעון חלב ושתי הכליות? ומה תלמוד לומר? אלא לומר לך: מה חלב ושתי הכליות האמור נאשם מוצא מכלל שליל — חלב זה מוצא מכלל חלב שליל, שאין יכול לומר חלב שליל יקריב הנמצא נאשם, שהרי אין אשם נקבה. אף כל — אפילו בקרבנות הנאצין נקבה חלב האמור בהן מוצא מכלל שליל. בשלמא לדידי — דאמינא חדשים גרמי, איכא לאוקמה להא בצן תשעה חי, דכיון דצנהמה הוא — אצטרך למעוטי. אלא לדידך — הא לאו חלב מיקרי, ופשיטא דאינו צעמוד והקרבן, ולמה לי למעוטיה? טעמא דידי — דאמינא לאו חלב הוא. מהכא — ילפינן ליה, דהכא אפקיה רחמנא מכלל חלב, דמעוטיה מהקרבנה, ואי לאו דמעוטיה — הו אמינא דחלב הוא. משום הכי מיטעיה — לאשמועינן דלאו חלב הוא. אלא לדידך דאמרת חלב הוא לענין אכילה, אמאי מיטעיה מהקרבנה? מידי דהוה אמהוסר זמן — דלא לאורי וכלו חדשיו, ודכולי עלמא צנהמה הוא, ופסליה רחמנא צנהמה כל צנהמה. לדברי האוסר — צן תשעה חי צנורה עד שיטענו. מתיר — את זה צנורה, דשחיתו מטהרתו. לדברי המתיר — צנא שחיתה צנא כשרה. אוסר — צנא טרפה. דשחיתה דידיה לא מהניא ציה, וצנחית טרפה לא מישתרי, שהרי

הוא כחלב מאיביה. ארבעה סימנין — היתרא הוא דרבי ציה רחמנא מ"כל צנהמה תאכלו", שאם רצה — אוכלו בשחיתתו אמו, אבל אם לריח הוא לשחיתת עלמו, כגון שליל של טרפה — שותטו ומותר. שהו יתר צנייט מארבעה סימנין, או צנא וקנה שלו, או צנא וקנה של אמו. צין צנרי אמי וצין צנרי חסדא וצין צנרי חייא נמנא כן. צנולו גרסינן: השוחט את הטרפה. וצמוספתא דרבי חייא נמנא כן.

תוספות

מה חלב ושתי כליות — ואם תאמר: מאי קאמר בתורת כהנים שהביא בקונטרס: יכול לא יהא בעונש ואזהרה, אבל יהא בעמוד והקרבן? והא הוהו קרא ד"החלב אשר על הקרבן", דממעט מיניה שליל, לענין הקרבה כתיב! ויש לומר: דהא דקאמר בתורת כהנים: ולא חלב שליל — לאו משום דלימעוט מההוא קרא, אלא משום דמשתרי מן "כל בהמה", ואין חשוב חלב. ובתר הכי קאמר, דדלמא אף על גב דנפקא לך מ"כל בהמה" דאינו בעונש ואזהרה, מכל מקום הוה בעמוד והקרבן. **לדברי המתיר אוסר** — והא דתנן: קרעה טעון שחיתה — אתיא אפילו לדברי המתיר. דהכא דוקא לדברי המתיר אוסר, דמהני שחיתת טרפה לענין טומאה, והוה כחציו שחוט ותו לא מהניא ביה שחיתה. אבל התם לא נשחטה אמו כלל. וכן הא דאמרין לעיל (חולין עד, א) גבי בעיא דהושיט ידו למעי בהמה ושחט בה בן תשעה חי מהו: או דילמא אפילו לרבנן ארבעה סימנין אכשר ביה רחמנא — לא דמי להא דאסרינן הכא לרבנן, משום דהכא כחציו שחוט כדפרישית. ואפילו לרבא דאמר הכא: ארבעה סימנין אכשר ביה רחמנא, איכא למיבעי לעיל, דדילמא שאני התם דלא יצא לאור העולם, ואסור אפילו לרבי מאיר. והכי נמי, בין לרבי יוחנן בין לריש לקיש דפליגי בתלש חלב מבן תשעה חי, מיתוקמא ההיא בעיא לעיל. דאפילו לרבי יוחנן דאמר: חדשים גרמי — היינו לחלב שנתלש ויצא לאור העולם, ואין איסור חלב חל דף כג, ב). ואפילו לריש לקיש דאמר חדשים ואוירא גרמי, אפשר

רבי שמעון בן לקיש אמר: דין חלבו כדין חלב חיה, כי לדעתו חדשים גרמי [גורמים] שייחשב כבהמה שיש בה איסור חלב, ונפל זה לא נגמרו חודשיו. איכא דאמרי [יש שאומרים] בהסבר מחלוקת זו: כל היכא [כל מקום] שלא כלו לו חדשיו — לא כלום הוא, ובוודאי אין חלבו אסור. כי פליגי [כאשר מחלוקת] הרי זה היכא [היכן] שהושיט אדם ידו למעי בהמה, ותלש חלב של בן תשעה חי ואכל; רבי יוחנן אמר: חלבו כחלב בהמה, משום שלדעתו חדשים לבד גרמי [גורמים] להחשיבו כבהמה לעצמו. רבי שמעון בן לקיש אמר: חלבו מותר כחלב חיה, כי לדעתו גם חדשים וגם אוירא [הציאה לאור] יחד גרמי [גורמים] לכך, וכיון שלא נולד — חלבו מותר. איתביה [הקשה לו] ר' יוחנן לרבי שמעון בן לקיש ממה ששנינו בענין הקרבת חלבו של עובר הנמצא במעי בהמת קדשים: מה דין הקרבת חלב ושתי כליות האמורות בקרבן אשם — מוצא מכלל שליל (עובר), אינו יכול להתקיים בשליל שבמעי אמו, שהרי קרבן אשם בא רק מן הזכרים, אף כל קרבן, גם זה הבא מן הנקבה — מוצא מכלל שליל, אין מצוה להקריב את החלב של השליל שנמצא בה. ומעתה, בשלמא לדידי [נניח לשיטתי], שחלב שליל שבמעי אמו חלב גמור הוא — היינו דאיצטרך קרא למעוטי [זה הוא הטעם שהוצרך הפסוק למעט], לומר שאין מקריבים אותו. אלא לדידך [לשיטתך], שאינו נחשב כחלב גמור, אמאי איצטרך [מדוע הוצרך] הכתוב למעט אותו? אמר ליה [רש לקיש]: טעמא דידי נמי מהכא [הטעם שלי גם כן מכאן הוא], כלומר, מדרשה זו עצמה אני לומר שחלב העובר אין בו איסור חלב. ואיכא דאמרי [ויש שאומרים] בלשון אחרת, איתביה [הקשה לו] רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן ממה ששנינו בברייתא זו: מה חלב ושתי כליות האמורות באשם — מוצא מכלל שליל, אף כל — מוצא מכלל שליל. ומעתה, בשלמא לדידי [נניח לשיטתי], שחלבו של עובר אינו נחשב חלב — משום הכי מיטעיה רחמנא [משום כך מיטעה אותו התורה] מהקרבנה, אלא לדידך [לשיטתך], שדינו ככל חלב בהמה — ליקרב [שיקרב]! אמר ליה [רש יוחנן]: טעם הדבר שאינו מוקרב אינו משום שאינו חלב גמור, אלא משום שהשליל עצמו אינו נחשב קרבן שצריך להקריב את חלבו. מידי דהוה [כמו שהוא הדין] בקרבן שהוא מחוסר זמן, שלא מלאו לו שבעה ימים, שהוא פסול להקרבה [ויקרא כב, כז], למרות שחלבו בוודאי אסור.

ב ושבים למחלוקת במשנתנו בדיון של בן תשעה חי הנמצא במעי בהמה שנשחטה, שלדעת ר' מאיר טעון שחיתה, ולדעת חכמים (ר' יהודה) הותר בשחיתת אמו. אמר רבי אמי: השוחט את הטרפה ומצא בה בן תשעה חי, לדברי ר' מאיר האוסר בן תשעה הנמצא כבהמה כשרה, שאינו נותר בשחיתת אמו, וטעון שחיתה לעצמו, גם אם נמצא בטריפה הרי הוא מתיר אותו בשחיתת עצמו. לדברי ר' יהודה המתיר בן תשעה הנמצא כבהמה כשרה, ששחיתת אמו מתירתו, אם נמצא בטריפה — הריהו אוסר אותו, מפני ששחיתת אמו לא התירה אותו באכילה, כשם שלא התירה את עצמה, וגם אינו נותר בשחיתת עצמו. רבא אמר: לדברי המתיר בן תשעה שנמצא כבהמה כשרה שנשחטה, כשנמצא בטריפה נמי [גם כן] הוא מותר בשחיתת עצמו, שכן ארבע סימנין אכשר ביה רחמנא [הכשירה בו התורה] בבן תשעה חי, או בשחיתת שני סימנים (קנה וושט) של אמו, או במקרה שלא הותר בשחיתתה — בשחיתת שני סימנים שלו. בענין זה מסופר, שאמר רב חסדא לתלמידיו: השוחט את הטרפה, ומצא בה בן תשעה חי —

עד שיוכל, כדמוכח בפרק "גידי הנשה" (חולין קג, א) ובסוף פרק "ידם שחיתה" (כריתות דבמעט אמו מהני ביה שחיתה, כי היכי דמהניא ליה שחיתת אמו.

עד שיוכל, כדמוכח בפרק "גידי הנשה" (חולין קג, א) ובסוף פרק "ידם שחיתה" (כריתות דבמעט אמו מהני ביה שחיתה, כי היכי דמהניא ליה שחיתת אמו.

שחיתתו, בדומה למה שנאמר להלן (עמוד ב) בדיון של ולד של בן פקועה ושל בהמה רגילה (תוס'). **ארבעה סימנין אכשר ביה רחמנא** ולעיל (עד, א) נסתפקה הגמרא במקרה דומה, כששוחט בן תשעה כשהוא מצוי במעי אמו (הכשרה). והראשונים דנו האם מדובר באותה שאלה, שכן ניתן לומר כי מה שהתיר כאן רבא הוא משום שכבר יצא ממעי אמו, אבל ברחם אמו לא תועיל לו שחיתה, אפילו לר' מאיר. וכן יש לומר כי דוקא כאן יש להכשיר אותו בשחיתת עצמו, משום שסימני אמו הטריפה לא מועילים לו. אבל שם, שסימני אמו מועילים לו — לא תועיל לו שחיתת עצמו (המאירי בשם חכמי העיר בדרש). ולמד השני יש לומר, שדוקא כאן לא תועיל לו שחיתת עצמו, מפני שהוא נחשב כחציו שחוט, שהרי שחיתת אמו הטריפה הועילה לו במקצת. לטהרו מטומאת נבילה, וכיון שכן — שוב לא תועיל לו שחיתת עצמו. מה שאין כן שם, שלא נשחטה אמו — שמה תועיל לו שחיתת עצמו (תוס').

אורה ההלכה הושיט ידו למעי בהמה, ותלש חלב מבן תשעה חדשים חי שבתוכה והוציאו ואכלו — חייב, שדינו כאוכל חלב בהמה. כר' יוחנן לפי לשון אחרונה. (רמב"ם ספר קדושה הלכות מאכלות אסורות פ"ו ה"א. שו"ע יו"ד סד, ג.) **אף כל מוצא מכלל שליל** אין מקטירים חלב שליל על גבי המזבח. כברייתא. (רמב"ם ספר עבודה הלכות מעשה הקרבנות פ"א ה"ט.) **לדברי המתיר נמי מותר** עובר חי בן תשעה חדשים שנמצא בטען טריפה — נותר בשחיתת עצמו. כרבא, שהוא אחרון (מ"מ). (רמב"ם ספר קדושה הלכות מאכלות אסורות פ"ה ה"טו. שו"ע יו"ד יג, א.)

מסורת הש"ס
ה. תוי"כ ויקרא ג, ג.
ו. חולין עד, א, עה, ב.

גרסות
חדשים גרמי בכתי"מ:
חדשים נמי גרמי וכן ברשי"ו.
ותלש חלב של בן תשעה חי בכתי"מ ועוד: ותלש חלב מבן תשעה חי.
האמורות באשם...
האמורות באשם בכתי"מ:
האמורים באשם...
האמורים באשם.
לדידך אמאי איצטרך בכתי"מ: לדידך אמאי.
לדברי האוסר מתיר לדברי המתיר אוסר יש בכתי"מ:
לדברי האוסר מותר לדברי המתיר אוסר.
לדברי המתיר נמי מותר בכתי"מ: לדברי המתיר מתיר נמי ויש בכתי"מ:
לדברי המתיר נמי מתיר.

בהמה המקשה

פרק רביעי

חולין

עה ע"ב

הרי זה **טעון שחיטה** בעצמו ומותר באכילה, וכיון שיש בו שחיטה לעצמו הריהו **חייב** בנתינת זרוע והלחיים והקבה, שצריך לתת לכהן מכל בהמת חולין שנשחטה, **ואם מת** – טהור מלטמא במשא כנבילה, ששחיטת אמו כשהוא במעיה טיהרה אותו. **אמר ליה** [ל?] **רבא** לרב חסדא בתמיהה: כשאתה אומר

טעון שחיטה, כמאן [כדעת מ?] אתה אומר? כדעת ר' מאיר במשנתנו, שכן תשעה חי אינו ניתר כלל בשחיטת אמו, וכשאתה אומר שאם מת טהור מלטמא במשא, **כמאן** [כדעת מ?] אתה אומר? **כרבנן** [כדעת חכמים] אתה אומר, ששחיטת אמו מטהרתו! אמר לו רב חסדא: **וליטעמיך** [ולשיתתך], הא דתני [ברייתא זו ששנה] **רבי חייא**: השוחט את הטרפה ומצא בה כן תשעה חי – טעון שחיטה, וחייב בזרוע והלחיים והקבה, **ואם מת** – טהור מלטמא במשא – גם על ברייתא זו תקשה: **טעון שחיטה, כמאן** [כשיטת מ?]? **כר' מאיר**, **ואם מת** – טהור מלטמא במשא, **כרבנן** [כדעת חכמים]! השיב לו **רבא**: **הא לא קשיא** [זה אינו קשה], כי אפשר לומר שר' חייא, **אם כבר מצאו מת במעי אמו קאמר** [אמר] שאינו מטמא במשא, ובמקרה זה גם ר' מאיר מודה ששחיטת אמו מטהרתו, כפי ששינוי במשנה, ויש לומר שברייתא זו כולה כשיטת ר' מאיר. **אלא לדיך** [לשיתתך] שלא תירצת כך, **קשיא** [קשה]! **אמר ליה** [ל?] **רב חסדא**: **לדידי נמי לא קשיא** [לשיתתי גם כן לא קשה], כי יש לומר שברייתא זו כולה שיטת חכמים, הסבורים ששחיטת האם מטהרתו, ולמרות זאת הריהו ניתר בשחיטה עצמו, כי ארבעה **סימנים** **אכשר** ביה רחמנא [הכשירה בו התורה] בכך תשעה, בשחיטת סימנים (קנה וושט) של אמו, וגם בשחיטת סימנים שלו. מסופר, **כי סליק** [כאשר עלה] ר' זירא לארץ ישראל, **אשכחיה** [מצא אותן] את **רב אסי דיתב** [שוישב]. וקאמר ליה **להא שמעתא** [ואמר את השמועה הזו], שאמר רב חסדא, שארבעה סימנים הכשירה התורה בכך תשעה חי. **אמר ליה** [ל?] **יישר** [יפה], **וכן אמר ר' יוחנן**. שאל אותו ר' זירא: **האם מכלל הדברים יש להבין דפליג** [שחלק] **עליה ר' שמעון בן לקיש** שהיה יושב עמו בבית המדרש? אמר לו: לא נתברר לי הדבר, כי משהא הוה **שהי ליה ושתיק ליה** [שוהה היה לו ושותק לו] באותה שעה, ואיני יודע האם לאחר מכן חלק עליו. **ואיכא דאמרי** [ויש שאומרים] שכן אמר רב אסי: **משתא הוה שתי ושתיק ליה** [שותה היה דבר מה ושותק לו], ואין אני יודע אם חלק עליו או לא.

א **שינוי במשנה, שלדעת חכמים, בן תשעה חי הנמצא במעי בהמה שחוטא** (בן פקועה) – הותר בשחיטתה. **רבי שמעון שזורי אומר**: **אפילו בן חמש שנים וחורש בשדה** – שחיטת אמו (כשהיה במעיה) מטהרתו, ואינו טעון שחיטה. **ושואלים**: שיטת ר' שמעון שזורי היינו **תנא קמא** [הרי זו שיטתו של התנא הראשון], דעת חכמים! **אמר רב כהנא**: **אם הפריס** (עמד, הניח פרסותיו) **על גבי קרקע איכא בינייהו** [יש ביניהם]. שלדעת התנא הראשון, אם לאחר שהוציאווה ממעי אמו נעמד על רגליו – הריהו טעון שחיטה, גזירה שמא יבוא אנשים להתיר בהמות אחרות ללא שחיטה. ובענין בן פקועה **אמר רב משרשיא**: **לדברי התנא האומר שחוששין בבהמה לזרע האב, כלומר, מתחשבים גם באב בהגדרת הוולד, בן פקועה שאינו טעון שחיטה, הבא על בהמה מעלייתא** [מעולה, רגילה] –

עיונים

וחייב בזרוע וכו' שנאמר: "וזה יהיה משפט הכהנים מאת העם מאת זבחי הובח" (דברים יח, א), את שטעון זבוחה – חייב במתנות, ואת שאין טעון זבוחה – פטור מן המתנות (תוספתא פ"ד ה).

טעון שחיטה כמאן כר' מאיר וכו' רש"י הסביר כך את קושיית רבא: כשאתה אומר טעון שחיטה ויש לו היתר בשחיטת עצמו – הרי זה יתכן רק לשיטת ר' מאיר, שאינו רואה עובר בן תשעה חי כחלק מאמו, ואינו ניתר ולא נטהר בשחיטתה. שאם כשיטת חכמים, שכן תשעה ניתר ונטהר בשחיטת אמו, אם כן כשהיא טרפה – שוב לא תועיל לו שחיטת עצמו להתירו, כיון שהוא כבר שחוט ועומד (שהרי הועילה לו שחיטתה לטהרו)! ועל כך השיב רב חסדא שגם לדעת חכמים ארבעה סימנים הכשירה בו התורה, ולכן תועיל לו שחיטת עצמו. והראשונים התקשו בדבר, שהרי רבא עצמו אמר לעיל שארבעה סימנים הכשירה בו התורה. ורמב"ן הציע כי כונת רבא היתה להוציא מפיו של רב חסדא את הדברים במפורש. ואחרים הציעו כי דברי רבא נאמרו לאחר שמעמ את דברי רב חסדא. והרשב"א כתב שהקושיה של רבא התבססה על הלשן "טעון שחיטה", שמשמעה הוא ששחיטת אמו כלל לא מועילה לו, ודבר זה יתכן רק לשיטת ר' מאיר (ועל כך השיב רב חסדא ש"טעון שחיטה" עניינו – שהוא ניתר בשחיטת עצמו, וכשיטת חכמים).

וליטעמיך הא דתני ר' חייא השוחט את הטרפה וכו' רש"י הבין כי הכוונה לתוספתא שלנו, שהיא "תוספתא דר' חייא", ושם שנויה ברייתא זו (ראה בסוף העמוד הקודם). ולכאורה, יש קושי במהלך הדברים כאן, שאם רב חסדא ידע את הברייתא ששנה ר' חייא – יכול היה לתרץ לו בפשטות שהוא שונה כר' חייא, או שמתחילה צריך היה לומר את הדבר בשם ר' חייא (תוס', רמב"ן). וגם תשובת רבא, שלדברי ר' חייא אין קושיה, ואילו רב חסדא שאמר בדיוק אותם דברים נשאר בקושיה – יש בה קושי. ויש שהציע כי ר' חייא שנה את הברייתא כשיטת ר' מאיר (כפי שתירץ רבא), ואילו רב חסדא הבין אותה דווקא כשיטת חכמים. ובאמת כך יכול היה לתרץ מתחילה, ומה שאמר "וליטעמיך" היה כדי לחדד את רבא תלמידו (ריעב"ן, וראה רמב"ן). אבל הרשב"א כתב כי נוסח הברייתא של ר' חייא לא היה "השוחט את הטרפה", אלא כפי שגרס רבינו חננאל: "השוחט את הבהמה", ואם כן אין מדובר באותה הלכה עצמה שאמר רב חסדא (עיין בהסברו. אמנם רבינו חננאל גרס גם בדברי רב חסדא "בהמה", וראה בעל המאור והרמב"ן שפירשו את סוגייתנו לפיה).

ארבעה סימנים **אכשר ביה רחמנא** כלומר, לדעת חכמים של משנתנו, למרות ששחיטת הטרפה הועילה לבן תשעה חי שבמעיה לטהרו מטומאת נבילה – אין זה מפקיע את האפשרות להתירו באכילה בשחיטת עצמו, מפני שעובר כזה ניתר בין על ידי שחיטת אמו ובין על ידי שחיטת עצמו, וכפי ששינוי בסוף משנתנו (עד,ב), שאם קרעה ומצא בה בן תשעה – טעון שחיטה. ויש שהבין כי הסבר זה נאמר לשיטת ר' מאיר, ולענין טהרה מטומאת נבילה. שלמרות שלענין אכילה בן תשעה חי לעולם אינו ניתר אלא בשחיטת עצמו, הרי לענין טהרה מטומאת

מסורת הש"ס

- חולין עד,א. עה,א.
- (כעין זה) ברכות מב,ב. שבת נג,א. סג,ב. סנהדרין ק,א. שבעות מ,א. מ,ב. מה,ב. חולין יז,א. ע"ב.
- שבעות מ,א. מה,ב.
- חולין סט,א.

גרסות

זרוע ולחיים והקבה בכתיימ ועוד: **זרוע ובלחיים ובקבה** וכן להלן.

אמר ליה רבא יש בדפיו: **אמר ליה רבה** וראה ברשב"א שכתב שבכל הנוסחות הוא כלפינו.

דתני רבי חייא השוחט את הטרפה יש בכתיי: **דתני רבי חייא השוחט את הבהמה** וכן היתה גרסת רבינו חננאל, ראה רש"י בסוף העמוד הקודם, בעל המאור וברמב"ן ועוד.
אשכחיה לרב אסי בכתיימ ועוד: **אשכחיה לר' אסי** ויש בכתיי: **אשכחיה ר' אסי** וכך גם גרסת רש"י.

דיתוב וקאמר ליה להא שמעתא בכתיימ ועוד: **דיתוב וקאמר לה להא שמעתא**.

וכן אמר רבי יוחנן בחלק מכתייי: **וכן אמר רבי יוחנן יישר**.

מכלל דפליג עליה רבי שמעון בן לקיש בכתיימ: **אמר ליה מכלל דפליג עליה ריש לקיש** וראה רש"י.

משתא הוה שתי בכתיימ ועוד כבמקבילה: **מישתא הוה שתי ליה** ומרש"י לא משמע כן.

אישים

ר' שמעון שזורי תנא בן הדור הרביעי ר' שמעון שזורי קרוי על שם מקומו, שזור, ששמו נשתמר בשם היישוב הדרוזי סינור שמדרום לפקיעין (ובסביבתו הוקם המושב שזור). ידוע לנו כי היה תלמידו של ר' טרפון.

טעון שחיטה – להמירו בנבילה, דנשחיטת אמו טרפה אינו ניטר, דאס כן הוה ליה כאלד מאינייה. וחייב בזרוע והלחיים והקבה – ד"ווצחי הוצת" קרינא ציה [דזריס ית]. ואם מת – נלא שחיטה. טהור מלטמא – דשחיטת אמו מטהרתו. **כרבי מאיר** – קא סלקא דעמיה: לרננן לא מהניא ליה שחיטה לדידה כלל, דהא (שוחט) [שחוט] ועומד הוא. **כבר מצאו מת** – צמעי אמו קאמר. וכולה רצי מאיר אמרה, דמודה רצי מאיר צנן תשעה מת דשחיטת אמו ממירתו, וזה שאמנו טרפה היא – ממירתו מיהא מידי ננלא כאלד מאינייה. **אלא לדיך** – דלא מהלכת לי: **כבר מצאו קאמינא, קשיא!** ארבעה סימנים – וכולה כרננן. ומודו רננן דאס צא לשחטו – שחטו ומועיל לו, ולא אמר שחטו ועומד הוא. **אשכחיה רבי אסי** –

לרצי זירא. **יישר** – שפיר קאמרת דלרצעה סימנן כשרין צו, וכן אמר רצי יוחנן. **מכלל דפליג עליה** ריש לקיש – **נעיא צעי מיניה**: שמעת שנחלק עליו? מישאה הוה שהי ליה – מנהגו של ריש לקיש, כשלאמר רצי יוחנן שמועה שאינו מודה לו – שזה ריש לקיש שעה או שמים קודם שיחלוק עליו, אולי ימזור צו. ובזמן כך ילא רצי אסי, ולא שמע אס נחלק עליו. משתא הוה שתי – שזזה מים היה כשלאמר רצי יוחנן, ובזמן כך ילא רצי אסי. הפריס – עמד על פרסותיו. לתנא קמא, כיון שהלך – טעון שחיטה מדרננן, דלמי לחופי לנכולו צהמה נלא שחיטה. לדברי האומר – מנייא הוא, צ"אווו ואת צנו" (חולין ע"ג, דקאמר: נוהג צוכריס.

תוספות

וליטעמיך הא דתני רבי חייא כו' –

תימה: כיון דשמיע ליה ברייתא, לימא ברייתא!

בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה – מה שפירש בקונטרס, דהרי הוא כמי שאין לו אלא סימן אחד מצד אמו, ובהמה בחד סימן לא מתכשרה. וגם פירש דהאי בתרא לא מצטרף לקמא, שאין לך שהייה גדולה יותר מזו. וגם פירש דלרב משרשיא לית ליה הא דאמרינן לעיל: ארבעה סימנים אכשר ביה רחמנא. והכל מגומגם, דאפילו היתה הבהמה ניתרת בסימן אחד – אין להכשיר, דחשיב כל סימן וסימן כחציו שחוט, ואין רוב סימן שיהא ראוי לשחיטה. ואפילו אם היתה הששהייה פוסלת בשחיטה – אין שייך להתיר, כיון דחציו הגוף של ולד האב מכח אמו לא נחטט כלל. ואפילו מאן דאמר לעיל: ארבעה סימנין אכשר ביה רחמנא – מודה הכא, דהתם שחיטת טרפה לא הויא שחיטה, אבל כאן הוי כאילו נשחט חציו. ומודה נמי לסוגיא דריש פרקין (חולין סט,א) גבי: מהו לחוש לזרעו של עובר, דמשמע דעובר היוצא אין לו תקנה בשחיטה. דהתם הסימנין כשחוטין, ושוב אינן בני שחיטה להתיר כלום. ולפירוש הקונטרס כולה ההיא סוגיא דלא כוותיה, וזה דוחק.

יבואו הריהו טעון שחיטה, גזירה שמא יבוא אנשים להתיר בהמות אחרות ללא שחיטה. ובענין בן פקועה **אמר רב משרשיא**: **לדברי התנא האומר שחוששין בבהמה לזרע האב, כלומר, מתחשבים גם באב בהגדרת הוולד, בן פקועה שאינו טעון שחיטה, הבא על בהמה מעלייתא** [מעולה, רגילה] –

נבילה – ארבעה סימנים הכשירה בו התורה, ושחיטת אמו כשהוא במעיה מטהרתו (בעל המאור, וראה ברמב"ן).

אשכחיה לרבי אסי דיתב וקאמר וכו' הגרסה העיקרית בענין זה היא כנראה "אשכחיה ר' אסי דיתב וכו'", שר' אסי, תלמידיו של ר' יוחנן מצא את ר' זירא שיושב ואומר שמועה זו, ואמר לו שיפה אמר, ושכן אמר גם ר' יוחנן, ראה רש"י.

משהא הוה שהי ליה ר"ח ור"י מיגש (במסכת שבעות מ,א), פירשו "שהי" מלשון עייפות (כתרגום "הווא עייף" = שלחה), שהיה ריש לקיש עיף באותה שעה, ומשום כך לא חלק עליו. ורש"י פירש שכן היתה דרכו של ריש לקיש כשהיה ר' יוחנן אומר דבר בבית המדרש, שהיה שוהה מלהשיב עד שיגמור רבי יוחנן כל דבריו ואחר כך היה חולק עליו, ובתוך כך יצא ר' אסי מבית המדרש ולא שמע אם נחלק עליו.

הפריס על גבי קרקע איכא בינייהו שלדעת חכמים יש לחשוש שאנשים יבואו להתיר בהמה גמורה בלא שחיטה. ויש שהבינו כי "הפריס" כוונתו שיעמוד על רגליו (אור זרוע ועוד). אבל רש"י כתב (וכן בערוך) שהכוונה היא שהחל ללכת.

אמר רב משרשיא וכו' נתקשו המפרשים מדרע הובאו דווקא כאן דבריו של רב משרשיא, באמצע הדיון במחלוקת ר' שמעון שזורי וחכמים. ויש שהציע כי מדברי רב משרשיא ניתן להבין מדוע ר' שמעון שזורי סבור שאין מקום לשחוט בן פקועה – שמא יבואו להכשיר בנו שנולד לו מבמהה רגילה, וכדברי רב משרשיא (חת"ס בשם אחד מתלמידיו).

בן פקועה הבא על בהמה מעלייתא הולד אין לו תקנה בטעם הדבר הסביר רש"י, שכיון שמצד אביו אינו טעון שחיטה – רואים אותו כמי שאין לו אלא סימן אחד לשחוט, מצד אמו, והרי אין בהמה ניתרת אלא בשחיטת שני סימנים. אבל התוס' כתבו כי אפילו אם היתה בהמה ניתרת בשחיטת סימן אחד – לא היה הדבר מועיל, כיון שכל סימן נחשב כחציו שחוט, שהרי זרע האב מעורב בכל גופו (ראה לעיל סט,א).

אורח ההלכה

הפריס השוחט את הבהמה, ומצא בה בן תשעה חי, אם לא הפריס על גבי הקרקע – אינו טעון שחיטה. ויש שהצריכו על כל פנים להמיתו קודם שיהיה מותר באכילה, משום "לא תאכלו על הדם" (תבואות שור ועוד). ואם הפריס על גבי הקרקע – טעון שחיטה, כדעת חכמים. ומכל מקום, טריפה אינה אוסרת אותו. על פי תוס' ועוד (ראה בעיניום). (רמב"ם ספר קדושה פ"ה הי"ד. שו"ע יו"ד יג, ב).

בן פקועה הבא על... הולד בן פקועה הבא על בהמה רגילה – הולד אין לו תקנה בשחיטה. כרב משרשיא. ואם בא בן פקועה על בת פקועה, הרי בנו ובנו ובן בנו עד סוף על הזורות דינם כמורה, וכולם צריכים שחיטה מדבריהם, שהרי הפריסו על גבי הקרקע, ואין טריפות פוסלות בהם (על פי הגר"ג. (שו"ע יו"ד יג, ד).

